

Matthaeus Volland Petrus Martinus Boethius

Collegii Logici Disputatio VI. De Nomine, Verbo, Oratione, Enunciatione simplici & eiusdem Partibus, earundemque notis

Rostochii: Kilius, 1642

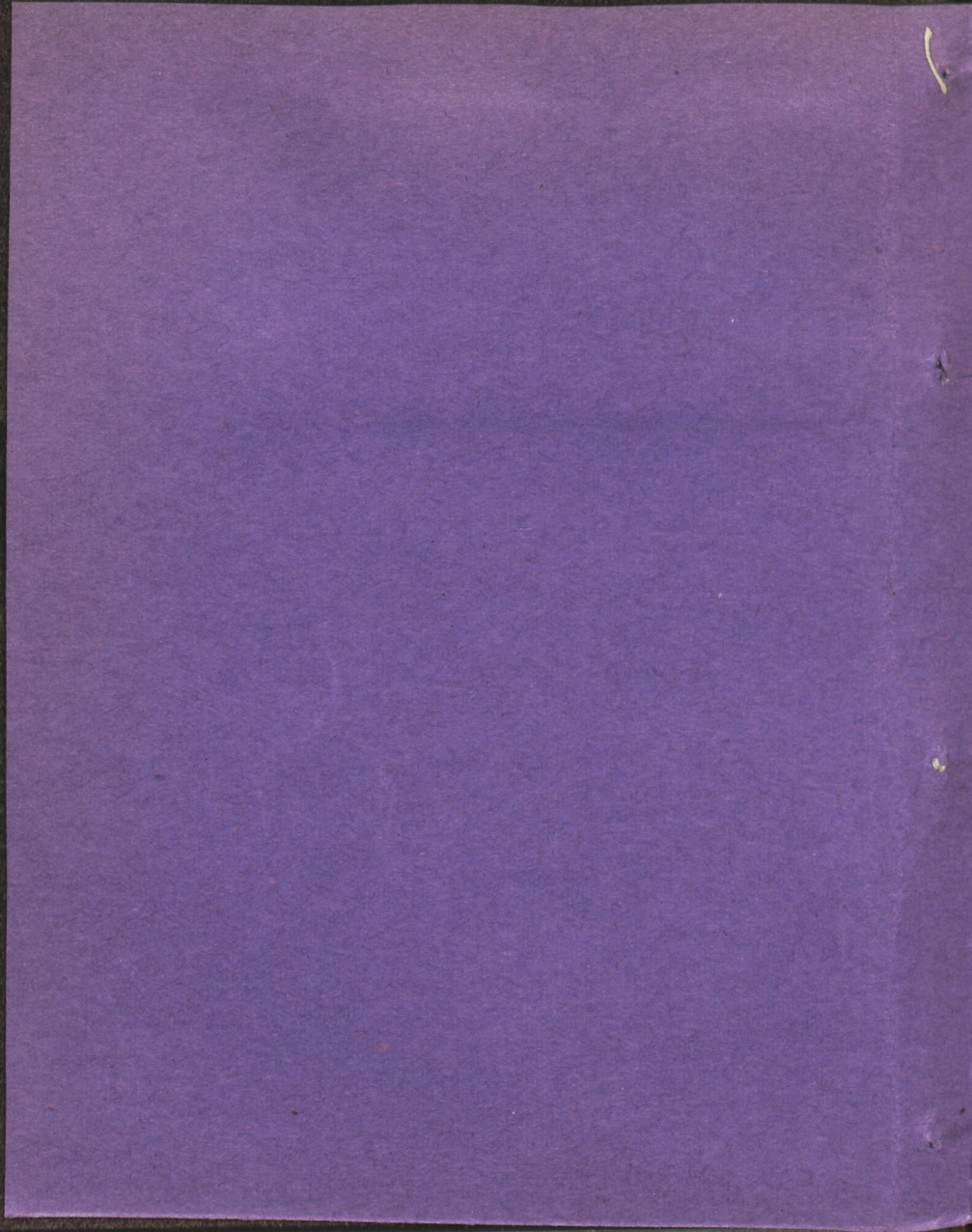
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729607992>

Druck Freier Zugang

Ru. phil. 1642

Voland, Matthias,
Collegii logici disputatio
2-11

כְּשֵׁם וְכֶמֶת
COLLEGII LOGICI
Disputatio VI.

De
NOMINE, VERBO,
ORATIONE, ENUNCIATIONE
simplici & ejusdem Partibus, earundem-
que notis.

Quam

PERMISSU

Amplissimæ Facultatis Philosophicæ

In Alma Rosarum

SUB PRÆSIDIO

M. MATTHÆI VOLAND,

Mœno-Francofurtani S. S. Theol.

Studiofi,

*Præstantissimis & literatissimis suis Dominis
Collegiis vencilandam proponit*

PETRUS MARTINUS BOETHIUS,

Longoh. Holsarus.

Ad diem Maij, Anno 1642.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Acad Typogr.

ANNO M. DC. XLII.

COLLEGIUM LOGICUM
Dilectio VI.

NOMINE VERBO
ORATIONE ENCIATIONE

Amplius et brevius tractatus, curis domini

Amplicius tractatus Philosophiae
In Altiore Romano

M. MATTHEI VOLANDI

Magno-Randeburgensi & Teologo

Leipzigensi & Doctori in Theologia
PERRI MARCIUS POLITIUS

ROSTOCKI

P. M. VOLANDI

Collegij Logici

DISPUTATIO VI.

De

NOMINE, VERBO, ORATIONE,
ENUNCIATIONE SIMPLICI,
& ejusdem partibus earundemq; noris.

I.

Actenus in quinque prioribus disputationibus omnia ea quæ ad primam mentis operationem pertinere videbantur, discussimus, nunc ad ea, quæ in secundâ mentis operatione aliâs peragi solent progredimur, consideraturi naturam Enunciationum.

II. Antequam autem ad ipsam enunciationem considerandam accingar, doctrinam de Nomine & Verbo, ut & Oratione, quæ hic præmitti solent, paucis saltem attingam.

III. Nomen est vox simplex significans ex instituto sine tempore, cujus nulla pars significat separata. *Ita definit. Arist. lib. 1. de Interp. cap. 11.* Notetur, quando in definitione dicitur nomen esse vox significans, inde removeri voces non significantes, ut *blictri*, per verba verò, cum nomen ex instituto significare dicitur, innuitur nomen Logicum, non debere naturaliter significare, sed secundum impositionem.

IV. Voces enim ex quibus Oratio seu sermo componitur, non naturaliter, sed ex impositione, non formaliter, sed instrumentaliter aliquid significant.

V. Ut ergo hæc res accuratiùs intelligatur, notandum est, 1. Quid sit signum. 2. Quòd aliud signum sit naturale, aliud ex impositione; aliud formale, aliud instrumentale.

A

VI. Quod

VI. Quod definitionem signi attinet, ita definitur: Signum est quod potentia cognoscendi aliquid representat, sive ea sit sensitiva, sive intellectiva.

um qd?

1. naturale.
2. ex impositione.
3. formale.
4. instrumentale.

VII. Quod verò divisionem signorum attinet, hisce eadem gaudent definitionibus. Signum naturale est, cum res per naturam suam hoc aut illud significat: ut gemitus tristitiam, risus latitiam &c. Signum verò ex impositione est, cum res aliquid significat non naturà seu ex se, sed idèò tantum, quia ei impositum est, ut illud significet, ubi vox homo notat hominem, lapis in agro positus limitem &c. Signum formale appellatur, cum species sensibilis aut intelligibilis rem sensui aut intellectui representat cujus est species, ut species equi equum &c. Et dicitur formale, quia facultati cognoscendi ut forma inhaeret. Instrumentale autem vocatur, cum res una per speciem suam facultati cognoscenti representata facit, ut altera etiam eidem innotescat, uti fumus alicubi animadversus ignis praesentiam indicat, & pictura aut statua hominem illum menti objicit, cujus pictura aut statua est. Sic vox audita vel in libro visa, rem notificat, cui significandæ destinata est. Vocatur autem instrumentale, quia est instrumentum, non forma per quam facultas cognoscens aliquid percipit.

VIII. Voces igitur, uti patet ex dictis, non sunt signa naturalia, sed ex impositione, non formalia, sed instrumentalia.

IX. Sed objiciat aliquis ex *Aristotele* *Polit. c. 2* disertè dicente sermonem homini naturalem esse: Quod si igitur naturalis est, naturaliter etiam aliquid significabit, & ita voces, ex quibus constat, & constituta est oratio vel sermo, signa erunt naturalia, non ex impositione. Resp. Aristotelem idèò sermonem homini naturalem esse dicere, quòd is naturà ad sermòcinandum propensus sit & inclinationem habeat, quamvis ratio ipsa loquendi studio ac industrià acquiratur, uti patet in infantibus: Ita etiam civitates à naturà esse dicuntur, quia homines naturaliter ex naturali propensione societatem appetunt, eaq; de causa urbes exstruunt, & in civitates coeunt.

X. Sed quum voces dicantur significare ex impositione, meritò hic quaeritur, quomodo Adamus Gen. 2. Ita nomina rebus imponere potuerit, ut postmodum etiam Eva statim intelligeret, si illa nomina

nōmina naturaliter apta non erant ad id significandum, quod ipse per ea significare voluit. Resp. Deum ipsum vocum omnium significationem tam Adamo, quàm Evæ infudisse. *August. lib. 8. de Gen. ad lit. c. 16.*

XI. Sed ulteriùs aliquis hanc sententiam, cùm dicuntur significare voces ex instituto, dubiam ita reddat, dicendo: interjectiones naturaliter aliquid significare; sunt enim signa ferè naturalia affectus animi indicantia; Undè etiam inter voces naturaliter significantes ab alijs recensentur Sed Resp nos hic loqui de vocibus quæ veræ partes Orationis sunt: Interjectiones verò non sunt veræ partes Orationis, sed sermoni interjiciuntur.

XII. Sed cum voces dictæ sint signa, quæstio movetur, an sint signa rerum, an conceptuum, an verò rerum & conceptuum simul; Resp: affirmando posterius: Nam equus denotat mihi rem ipsam scilicet animal illud hinnibile, & cōceptum etiam ipsius equi significat, quod ipsum concipio: Hinc etiam voces inventæ sunt, ut per eas animi sentia & conceptus nostros alteri aperire & communicare queamus.

XIII. Nomen etiam dicitur significatum suum exprimere sine tempore: Hinc distinguitur ab ipso verbo, quod tempus connotat: *Sine tempore autem significare* est, præter principale significatum primariam aliquam temporis differentiam connotare. Primariæ temporis differentiæ sunt tres; Præteritum, Præsens, Futurum. Sic *lectio* significat absq; tempore, quia præter principalem significatum nullum temporis differentiam exprimit; at *lego* exprimit suum significatum principale quod est *lectio* cum connotatione temporis, videlicet præsentis.

XIV. Dicat aliquis: Annus, mensis, hora, tempus significant; Annus, mensis, hora sunt nomina, E. quædam nomina tempus significant. Resp. conced; totum argumentum. Non enim quædam nomina tempus significare nos negamus; Sed inde conclusionem deducere velle quod connotent etiam tempus, est consequens inconsequens.

XV. Per hanc verò definitionis nominis partem, (*Cujus nulla pars significat separata*) excludimus Orationem, in qua partes significant aliquid separatim, ut *homo albus*.

XVI. Opponat verò aliquis nomina hæc composita, ut sunt.

republica, iusjurandum & hujus farinae plura alia, quorum partes sanè aliquid per se singula significant. Resp. Significant quidem aliquid eorum partes, sed non exprimunt eundem conceptum, quem voces totaliter sumptae possident.

XVII. Præterea hic observandum est, nomina esse vel finita vel infinita, vel recta vel obliqua: Nomina finita & recta sunt propriè dicta nomina; Nomina vero infinita & Obliqua sunt nomina impropriè dicta. Tantùm de Nomine, sequitur definitio & consideratio Verbi.

XVIII. Verbum est quod insuper tempus significat, & cujus nulla pars seorsim significat, atq; semper eorum, quæ de altero dicuntur, est signum: ut *lego, audio* &c.

XIX. Hæc definitio partim ex supra dictis de Nomine patet, partim etiam ex dicendis patebit & clarior fiet.

XX. Nam quod Verbum etiam sit dictio, & quidem simplex significans secundum impositionem, id nunc ex superioribus subintelligendum est. Quid deinde sit tempus significare vel potius significare, id etiam supra dictum est; sed tamen hoc insuper hic observari potest, per tempus latissimam significationem intelligi omnem durationem, nec tantùm successivam, sed & instantaneam, nec temporariam solùm, sed etiam æternam, uti etiam notant *Conimbr. cap. 4. quest. 2. art. 4.*

XXI. Verbum dicitur præterea esse *signum eorum, quæ de alio dicuntur*: id est, verbum est nota prædicati, quando in enunciatione in suppositione formali, non materiali id est: cum pro suo significato, non pro voce tantùm ponitur: Omne enim verbum significat rem ad modum actionis & passionis; De ratione verò tam actionis quam passionis est, ut alteri inhaereat, proinde fit, ut verbum semper denotet accidens aut ejusmodi aliquid, quod certo modo de altero dicitur, & ita prædicatum fit; Prædicatum enim est, quod de altero dicitur. Dixi Verbum significare rem ad modum actionis & passionis, ut ita etiam privationes verarum actionum, & omnia ea, quæ saltèm ad modum actionis sumuntur, includantur, ut monent *Conimbr. loco jam citato*. Sic verba, *quiesco, sisto* & similia sumuntur ad modum actionis.

XXII. Si:

XXII. Sicuti nomina sunt vel finita vel infinita, recta vel obliqua, ita & verba. Annè verò Verbum infinitum maneat in propositione de hac re alibi. Tantùm etiam de Verbo, sequitur consideratio ipsius Orationis.

XXIII. Oratio est vox significativa, cujus partium aliqua separata significat ut dictio, sed non ut affirmatio vel negatio: ut *homo doctus*, *homo est doctus*. Hanc definitionem habet Arist. 1. de Interpret. c. 4.

XXIV. Notetur verò, cum in definitione Oratio dicitur vox, intelligi vocem compositam, quatenus plures voces simplices unum nexum inter se habent, & ita unam compositam vocem faciunt: In hoc enim nexu Grammaticali forma ipsius Orationis sita est, atq; ex ea continuatione una vox appellatur. Voces ergo connexionem vel combinationem aliquam inter se habeant necessum est, si Oratio fieri debeat: Alioquin enim vel mille voces simul efficere liceat, & nihilo minus non est oratio, ut si dicas: *homo, equus, leo, cælum, terra, benè, malè, pulchre &c.*

XXV. Connexio autem illa quam Oratio aliqua habet, est vel principalis, vel minùs principalis: Principalis, quæ fit per copulam propositionis, ut *homo est doctus*. Minùs principalis, quæ non fit per copulam, ut *homo doctus*. Illa in Oratione perfecta tantùm reperitur, hæc etiam in imperfecta.

XXVI. Orationis partes dicuntur etiam aliquid separatim significare: Quo ipso oratio differt à Nomine & Verbo, quæ sunt voces simplices, & ita separatim nihil significant, ut supra dictum est.

XXVII. Partes autem Orationis significare ut *ditiones*, non ut *affirmationes*, & *negationes* dicuntur: Quo ipso distinguitur Oratio de qua hic loquimur ab Oratione ex pluribus composita, cujus partes significant, ut *affirmationes* & *negationes*: Ut si dico, *Si homo est rationalis est risibilis*. Hæc oratio habet hæc partes, homo est rationalis, homo est risibilis, quæ utiq; significant ut *affirmationes*. Cùm igitur in definitione Aristotelica ipsius Orationis dicitur, partes Orationis significare ut *ditiones* non ut *affirmationes* vel *negationes*, id intelligendum est de Oratione simplici. Ut homo est rationalis; hæc partes Orationis significant uti *ditiones* simplices

XXVIII. Cùm partes Orationis separatim aliquid significare dicimus, intelligimus cumprimis partes principales & categorematicas; Ut h. I. Javellus monet. Nam præpositiones & conjunctiones separatim sumtæ nihil denotant, sed usum tantùm habent, & significationi rerum inserviunt, cùm voces alias connectunt.

XXIX. Oratio est vel perfecta vel imperfecta. Perfecta est, quæ gignit perfectum sensum in animo audientis, ut *homo est Philosophus, Omnis homo qui perseveraverit in verâ fide usq; ad finem, salvus erit.* Imperfecta verò Oratio est, quæ perfectam sententiam non exprimit, vel, quæ imperfectum sensum in animo audientis relinquit, ut *homo albus, homo Philosophus. Omnis homo qui perseveraverit.*

XXX. Oratio perfecta est vel enunciativa, vel non enunciativa: Oratio perfecta enunciativa est, quæ apta nata est ingredi discursum: ut, *homo est risibilis*; sic hæc Oratio ingreditur hunc discursum: *Omnis homo est risibilis Petrus est homo, E. Petrus est risibilis.* Oratio verò perfecta non enunciativa est, quæ non potest ingredi syllogismum: Et sunt Orationes optativa, interrogativa, deprecativa, imperativa, & vocativa, & quæ hisce sunt similes.

XXXI. Logicus sollicitus est de orationibus perfectis, & quidem enunciativis, in quibus vel verum vel falsum inest, quæq; facere possunt syllogismos, rejectis Orationibus imperfectis, & omnibus etiam perfectis, quæ non aptæ sunt natae intrare in discursum. Hinc boni Logici est Orationes non Logicas facere Logicas: ut si proponatur ipsi talis oratio: *Maturete fugam*, tunc ille, quia subjectum hic determinatum deest, inquirat in id ipsum, idq; determinet, integramque Orationem componat, quæ apta sit nata ingredi discursum, hoc modo: *Quidam homines jubentur fugam maturare, & sic etiã in aliis exemplis procedendum est.* Hæc sufficiant de Oratione, sequitur tractatio enunciationis.

XXXII. Enunciatio est oratio, in qua primò verum vel falsum inest. Dicitur in definitione quod enunciatio sit Oratio, quæ est genus ipsius enunciationis, adeoq; distinguuntur, ut latius & strictius: Enunciatio enim est terminus strictior, Oratio verò est terminus latior. Sic rectè dico: *Omnis enunciatio est oratio, non tamen vice versâ: Omnis Oratio est enunciatio.* Dantur enim multæ orationes, quæ non sunt enunciationes, sicuti supra significatum est.

Ut

Ut 1. Orationes optativæ: *O mibi præteritos referat si Jupiter annos!*
 2. Deprecativæ & petitoria: ut, *Pater noster qui es in cælis, largire mibi veniam peccatorum.* 3. Imperativæ; ut, *Fac hoc & vives: Discite Jusitiam moniti, & non temnere divos.* 4. Vocativæ, ut: *huc ades ô Melibæe.* 5. Interrogativæ, ut *Quando Christus natus est? Quid est homo nisi pulvis?* 6. Ellyptica; uti: *Quos ego: sed motos præstat componere fluctus.* Nos igitur hîc intelligimus talem Orationem, ex qua syllogismus fieri potest, ut: *Omni homo est animal. Aristoteles est doctus, Paulus est Philosophus.* Ex hisce enim orationibus syllogismi fieri possunt: Ex prima enim talis fieri vel formari potest Syllogismus: *Omnis homo est animal, Philippus est homo, E. Philippus est animal, & sic de cæteris etiam exemplis res sese habet.*

XXXIII. Additur in definitione, enunciationem esse orationem, in qua verum vel falsum est; ubi norandum est veritatem esse duplicem, vel formalem vel objectivam. Dicitur verò *formalis veritas* cognitionis seu conformitas facultatis cognoscentis cum re cognita: Objectiva, veritas ipsius rei. Utraq; hîc suo modo includi videtur. Veritas verò & falsitas Logica, cum primis in compositione & divisione consistit; Si enim intellectus noster ea quæ sunt componenda & dividenda, componit & dividit, oritur oratio vera, si minus id præster, sit oratio falsa. Enunciatio vera est, quæ est conformis rei significatæ; falsa, quæ est difformis rei significatæ, ut: *Homo est disciplina capax, homo est lapis.* Veritas igitur Logica est congruentia cum re ipsa; Falsitas verò incongruentia cum re ipsa.

XXXIV. Sed dicat forte aliquis cur differentia ipsius enunciationis desumatur à propria enunciationis passione, cum vera differentia Orationis enunciantis sit dicere rem esse, vel non esse, ex quo ut proprium consequens fluit \Rightarrow verum & falsum significare, Resp. quia Logica finem hunc sibi cum primis habet propositum, ut veritatem à falsitate separet.

XXXV. Dicitur porro, enunciationem primò verum vel falsum significare, ut ita distinguatur à syllogismo, in quo etiam est veritas & falsitas, sed non primò, uti in enunciatione. Sic hic Syllogismus verus est: *Omnis homo est risibilis, Petrus est homo, E. Petrus est risibilis,* non autem primò sed secundariò propter enunciationes veras. Hic verò syllogismus falsus est: *Omnis homo est lapis.* Omnis

mnis homo est leo. E quidam leo est lapis: quia enunciationes sunt falsæ, falsa etiam inde sequitur conclusio. Manet ergò, quòd & veritas & falsitas sit primò in enunciatione, secundariò in syllogismo.

XXXVI. Divid: Enunciatio est vel simplex, quæ non ex alijs enunciationibus conflata est: Conjuncta, quæ ex alijs constat, conjunctis per particulam unam ex his tribus: Si, Et, Aut. Ultraq; deinde subdividitur, simplex quidem in absolutam, & modalem: Conjuncta verò in hypotheticam, disjunctivam & copulativam. De Modali & conjuncta dicitur in disputatione alia, nunc igitur agemus de simplici absoluta.

XXXVII. Partes hujus sunt duæ: Subjectum, & prædicatum; Copulam enim ad prædicatum pertinere dicimus.

XXXVIII. Subjectum autem est omne illud, de quo aliquid dicitur; prædicatum omne illud, quod de aliquo dicitur, sive una tantum vox utrumq; sit, sive alterutrum vel etiam utrumq; pluribus constet. Ita in hac enunciatione: Omnis homo, qui est doctus & pius, magni est faciendus; subjectum est, *omnis homo, qui est doctus & pius*, prædicatum, *magni est faciendus*.

XXXIX. Hinc inter Nomen & subjectum, inter Verbum & prædicatum discrimen aliquod nascitur: Nomen enim & Verbum sunt tantum voces simplices, subjectum verò & prædicatum pluribus vocibus constare possunt: Nullum tamen est subjectum, quin nomine constet, & nullum prædicatum, quin Verbo vel Nomine, quod conjunctum habeat verbum substantivum *est, fuit, vel erit*. ut, *homo disputat, homo est disputans*.

Nota de subjecto & prædicato observanda sunt hæc.

XL. 1. Notetur tam subjectum quam prædicatum interdum unâ, interdum pluribus vocibus constare: Hinc non debemus numerare voces in aliqua enunciatione; Una enim enunciatio potest varijs vocibus circumscribi. V. g. *Omnis homo qui finaliter credit in Christum, æternâ lætitiâ fruetur*. 2. Partes sunt vel principales vel minùs principales in aliqua enunciatione: Principalis vox sive pars tam subjecti quam prædicati est una tantum, eaq; categoriæ, alia voces minùs principales in Enunciatione sunt sæpè plures. sed omnes sunt Syncategorematicæ. 3. Subjectum non debet judicari ex nudo situ: Nam, sæpè fit trajectio terminorum: ut,

Per

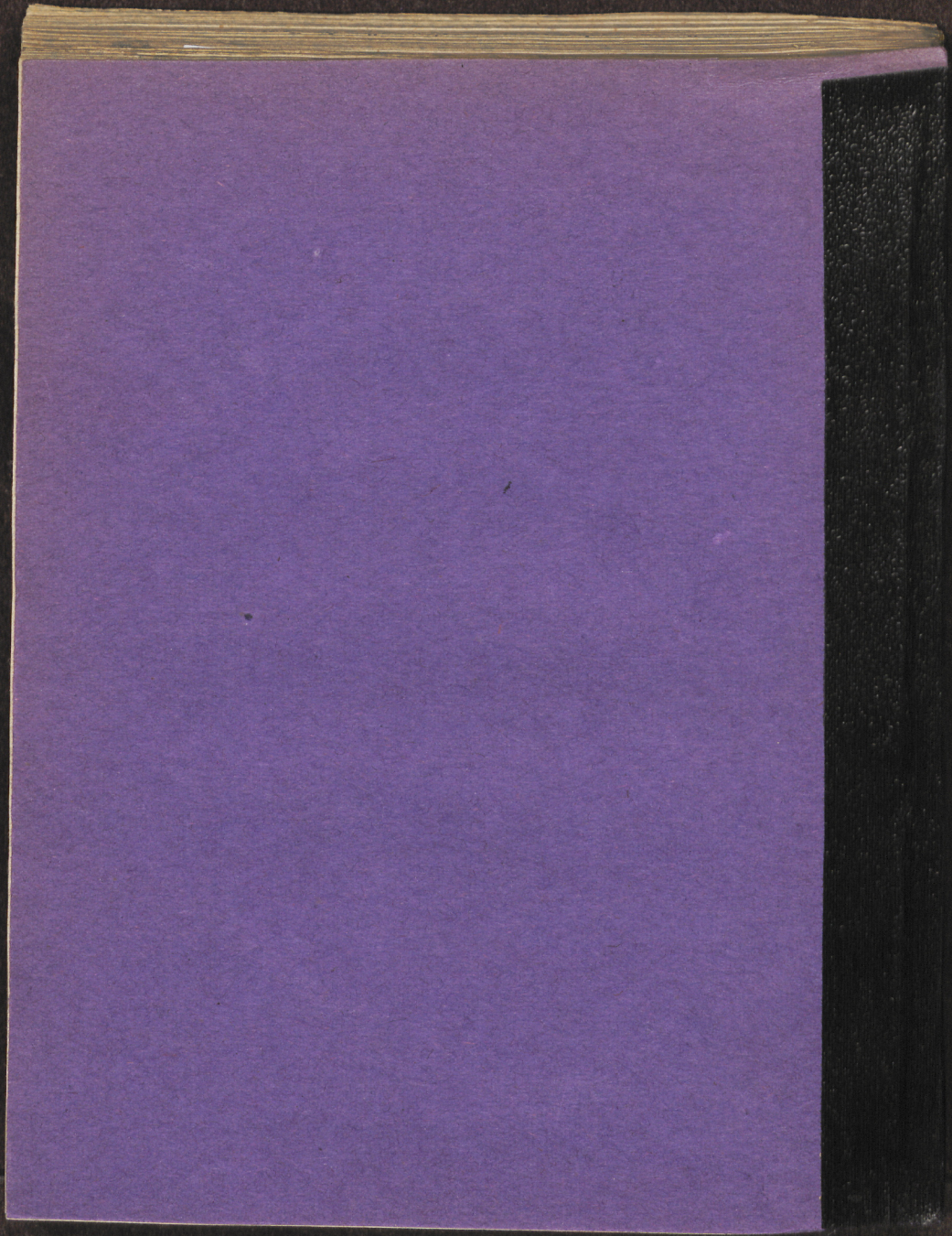
Per accidens homo peccavit: Hic, *per accidens* non est subiectum, neq;
ad subiectum pertinet: Sed subiectum est *homo*, *per* verò *peccare per acci-*
dens est prædicatum. Similia exempla sunt: *Verè Aristoteles est Philosophus*
Omninò felicissimè Alexander semper pugnavit. Et hæc nota probe obser-
vanda est ob Modales propositiones: ubi sæpè datur huiusmodi trajectio
terminorū uti infra dicitur. Sic in hac enunciatione Modali: *Necesse est ho-*
minem esse animal trajectio terminorum est: *Homo enim est* subiectum, *ne-*
cesse est esse animal, illud omne est prædicatum: 4. Subiectum in enun-
tiatione omissum, ex certis indicijs indagandum est atq; substituendum.
Sic *tibi soli peccavi*, hic omittitur expressum subiectum, illud ergò est in-
quirendum, & expressè ponendum: Similia exempla sunt: *Hodie dispu-*
tavit, cràs leget: Hoc documentum cum primis notandum est propter
conversionem propositionum, quæ est transpositio subiecti & prædicati:
Jam ubi subiectum non est, ibi transponi non potest. 5. Itaq; ad subje-
ctum & prædicatum inveniendum, antecedentia & consequentia scopus
& intentio authoris attendi debet, casus etiam obliqui in rectos commu-
tandi sunt. 6. Signa quantitatis & qualitatis quæ talia, nec ad subje-
ctum, nec ad prædicatum pertinent, sed sunt mera syncategoremata.
Signa verò qualitatis sunt particulæ negativæ, quæ propositionem negan-
tem faciunt, ut sunt *non*, *nequaquam* &c. Signa autem quantitatis sunt
quæ propositionem faciunt vel universalem, vel particularem, ut *omnis*
quidam &c. Cum signa quantitatis & qualitatis quæ talia i. e. quando suo
funguntur officio, nec ad subiectum nec ad prædicatum pertinere vide-
antur, meritò quæritur quando signa quantitatis & qualitatis suo fun-
gantur officio. Resp. Signa qualitatis suum faciunt officium, cum inte-
grum prædicatū removent à subiecto per signum qualitatis *non* vel huius-
modi: Signa verò quantitatis functionem suam peragunt quando ad-
duntur principali parti subiecti seu voci categorematicæ: ut *Deus diligit*
omnes homines, *Petrus amat quosdam libros*, *Omnium hominis equus est qua-*
drupes: Hic signa quantitatis non rectè suo funguntur officio, apponun-
tur enim prædicato in duabus prioribus propositionibus, & ita sunt par-
tes prædicatorum, in ultima verò propositione particula *omnium* additur
minus principali parti subiecti.

XLI. Quòd autem signa quantitatis & qualitatis huda sint syncate-
goremata, nec partes subiecti vel prædicati sint, patet tam ex conversio-
ne, quàm ex syllogismis legitimis: Ex conversione, quæ requirit ut inte-
gram

grum subjectum transponatur in locum prædicati, at legitima est, & fit conversio cum etiam hæc signa non transponuntur, ut, *Omnia homo est rationalis*: Rectè convertitur per accidens: *Quoddam rationale est homo*, ubi signum quantitati legitima nihilo minus existente conversione, non transponitur: Si ergo fuisset pars subjecti, tunc utiq; fuisset transponenda in locum prædicati, sed non potest transponi in locum prædicati verà manente conversione: Non enim possum dicere: *Quoddam rationale est omnis homo*. Ex syllogismo etiam probatur e. g. *Omni homo est animal, Petrus est homo, E. Petrus est animal*: Hic syllogismus omnium Logicorum consensu formalissimè optimus est. Nec tamen in majori particula *omnis* est pars subjecti, aliàs illa particula repetenda fuisset in minore, quia in primâ figura integrum subjectum majoris fit prædicatum minoris: Sed hæc particula *omnis* in minore repeti non potest, alioquin falsa erit minor cum dicitur *Petrus est omnis homo*. Imo quatuor etiam termini hoc in syllogismo ponereatur. Alius enim terminus esset, cum dicitur *omnis homo*, alius cum dicitur *homo*, & ita duo essent termini, 3. *Petrus* 4. *Animal* Quod tamen falsissimum est. Hic enim syllogismus, uti antedictum optimam habet formam. Sic etiam eodem modo de signis qualitativis probari hoc potest, uti cuilibet judicanti patet.

XLII. 7. Nota. Quando particula (omnis) sumitur pro toto, vel collectivè, est pars subjecti, non verò signum quantitatit, ut *Omnia Scriptura est sufficiens ad salutem*: Omnis Scriptura i. e. tota Scriptura. Sic *omnis Judæa* i. e. tota Judæa exijt ad Jordanem. *Omnes Apostoli sunt duodecim* i. e. Omnes Apostoli simul sunt, & in unum collecti sunt duodecim. Hoc documentum habet usum suum in solvendis sophismatibus E. g. *Omnia Scriptura est sufficiens ad salutem, Epistola ad Philemonem est Scriptura, E. Epistola ad Philemonem est sufficiens ad salutem*. In hoc syllogismo 4. sunt termini, 1. enim est *omnia Scriptura*. 2. *Scriptura*, prout mutilatè hic terminus ex majore in minore repetitur. 3. *Est sufficiens ad salutem*. 4. *Epistola ad Philemonem* Sic & hic syllogismus, *Omnes Apostoli sunt duodecim, Petrus & Paulus sunt Apostoli: E. Petrus & Pauli sunt duodecim*, laborat vitio quatuor terminorum; quia mutilatè repetitur majoris subjectum in minore: alius enim terminus est, cum dico: *Omnes Apostoli*, alius cum dico absolutè Apostoli. Si majoris subjectum integrè referatur, prout referri debet in locum prædicati in minore, minor erit falsa: falsa enim est hæc propositio: *Petrus & Paulus sunt omnes Apostoli* i. e. Omnes in unum collecti.

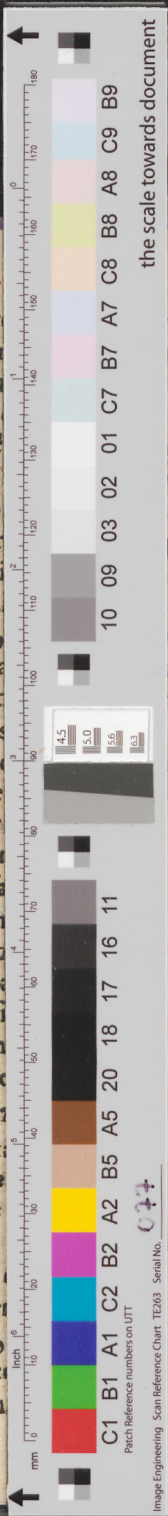

XL. *Demonstratio quæ fit à causa remota & conclusionem negativam, nunquam affirmativam remotâ, non necessariò ponitur effectus, subla- motâ, tollitur effectus. Unde syllogismi dem- remotâ sunt in secunda figura in modo Camest- quid respirat, habet animam sensitivam, Lapis sensitivam. E. lapis non respirat. In hac demo- sensitiva est causa remota respirationis, non pr- sitâ animâ sensitivâ, non ponitur respirationis, p- sensitivam habent, non tamen respirant. Pu- proxima respirationis. Exinde perspicuum est, sa, e. g. animâ sensitivâ non posse procedere a- ctum, respirationem. Negativè tamen optin- quentia, Sublatâ enim causâ remotâ, effectus- monstratio à causa remotâ habet aliquam conve- monstracione absolutè ita dicta, quia utraq; e- ficit ab ea 1. quia non est causa proxima, per- a. quia propositiones non sunt immediatæ. De- effectu longè est perfectior illâ, quæ est à causa- demonstracione ab effectu propositiones imm- non contingit in demonstracione à causa rem- quata causa est, neque propositiones immediatæ.*

XL. Sed dicat fortassis aliquis hanc divisi- tionis non esse immediatam, sed dari alia gen- erum idq; probet objiciendo. 1. Averrois opinio- genera demonstracionum, aliam $\tau\epsilon\ \acute{o}\nu\tau$, aliam $\tau\epsilon\ \acute{\alpha}\nu\tau$ niq; quâ demonstratur $\tau\epsilon\ \acute{o}\nu\tau$ & $\acute{\alpha}\nu\tau$ simul. In *com. 95. & in epist. cap. de demonstracione & lib. 2* alibi Resp. Objicienti hoc dubium, non esse- stracionem aliam propter quid tantum, aliam- simul. Nam omnis demonstratio $\acute{\alpha}\nu\tau$ involvit

2. Objiciunt & alij hoc modo: Si datur de- ad effectum, & vicissim ab effectu ad causam, monstratio ab effectu ad effectum alium nec- Ratio, quia propter necessariam effectuum con-

C

the scale towards document

on-
usâ
re-
fa-
yic-
am
a
po-
am
usa
no-
ffe-
se-
de-
de-
de-
rat.
; ab
a in
od
da-
ra-
io-
ria
de-
ost.
&
on-
uid
usa
de-
m.
sta-
ria